

Minister Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej

BM-II.059.1.335.2025

Warszawa, /elektroniczny znacznik czasu/

Pan

Szymon Hołownia

Marszałek Sejmu

Rzeczypospolitej Polskiej

Szanowny Panie Marszałku,

w odpowiedzi na interpelację nr 10759 Pana Posła Jarosława Sachajki wraz z grupą posłów, w sprawie braku realnych działań na rzecz zwiększenia dzietności w Polsce i niebezpiecznego uzależnienia polityki demograficznej od imigracji, proszę przyjąć poniższe wyjaśnienia.

Poniżej przedstawiam podstawowe dane demograficzne na lata: 2003, 2004, 2016, 2017 i 2024.

Rok	Liczba ludności (stan na 31 grudnia)	Urodzenia żywe	Współczynnik dzietności	Zgony
2003	38 190 608	35 1072	1,222	365 230
2004	38 173 835	35 6131	1,227	363 522
2016	38 432 992	38 2257	1,357	388 009
2017	38 433 558	40 1982	1,453	402 852
2024	37 489 087	25 1782	1,099	408 504

Źródło: GUS

W końcu czerwca br. ludność Polski liczyła ok. 37 401 tys. osób, tj. o ok. 162 tys. mniej niż w analogicznym okresie roku ub. i o ok. 88 tys. mniej niż w końcu 2024 r. Ze wstępnych danych wynika, że w 1 półroczu br. zarejestrowano ok. 115,5 tys. urodzeń żywych, tj. o ponad 10 tys. mniej niż rok wcześniej, a współczynnik urodzeń spadł o 0,5 pkt do 6,2‰. Liczba zgonów uległa zwiększeniu o prawie 6 tys. do ok. 209 tys. Współczynnik zgonów wyniósł 11,2‰ (wobec 10,8‰ przed rokiem), natomiast współczynnik dzietności opracowywany jest wyłącznie w oparciu o ostateczne dane roczne, w związku z czym nie są dostępne dane cząstkowe w tym zakresie. Wstępne dane za 2025 r. według miesięcy (ludność, urodzenia żywe oraz zgony) publikowane są w wydawanym przez GUS Biuletynie Statystycznym, pod adresem:

- [Główny Urząd Statystyczny / Obszary tematyczne / Inne opracowania / Informacje o sytuacji społeczno-gospodarczej / Biuletyn Statystyczny Nr 5/2025](#)

Ostatnie dostępne wydanie Biuletynu Statystycznego zawiera informacje o stanie i ruchu naturalnym ludności do kwietnia br. włącznie.

Powyższe dane roczne prezentowane są też w publikacjach GUS z zakresu demografii, tj.:

- Ludność. Stan i struktura ludności oraz ruch naturalny w przekroju terytorialnym w 2024 r. (stan w dniu 31.12): <https://stat.gov.pl/obszary-tematyczne/ludnosc/ludnosc/ludnosc-stand-i-struktura-ludnosc-i-ruch-naturalny-w-przekroju-terytorialnym-w-2024-r-stand-w-dniu-31-12,6,38.html>;
- Rocznik Demograficzny: <https://stat.gov.pl/obszary-tematyczne/roczniki-statystyczne/roczniki-statystyczne/rocznik-demograficzny-2024,3,18.html>.

a także w bazach danych na Portalu Informacyjnym GUS:

- Baza Demografia: <https://demografia.stat.gov.pl/bazademografia/StartIntro.aspx>;
- Bank Danych Lokalnych: <https://bdl.stat.gov.pl/BDL/start>;
- Dziedziczne Bazy Wiedzy: <https://dbw.stat.gov.pl/>.

Ustawa z dnia 26 lipca 1991 r. o podatku dochodowym od osób fizycznych¹ (dalej „ustawa PIT”) uzupełnia inne rozwiązania dedykowane rodzinom, tj. programy społeczne takie jak: „Rodzina 800+”, „Dobry Start” czy „Aktywny Rodzic”. Zawarte w ustawie PIT rozwiązania koncentrują się na wsparciu rodzin z dziećmi poprzez:

- podatkową ulgę na dzieci umożliwiającą – po spełnieniu ustalonych warunków - odliczenie od podatku wskazanej w ustawie kwoty na każde wychowywane dziecko (kwota miesięcznej ulgi na pierwsze i drugie dziecko jest taka sama i wynosi 92,67 zł, kwota ulgi na trzecie dziecko to 166,67 zł, a na czwarte i każde kolejne dziecko po 225 zł)²;
- dodatkowy zwrot dla rodzin, których dochody (i w konsekwencji niski podatek) nie pozwalają na skorzystanie w całości z ww. ulgi na dzieci. Ustawa PIT przewiduje w takim przypadku zwrot niewykorzystanej części ulgi na dzieci w „brakującej wysokości”, która nie przekracza sumy składek na ubezpieczenie społeczne i zdrowotne opłaconych przez podatnika³;
- ulgę dla rodzin 4+, z której mogą korzystać podatnicy wychowujący co najmniej 4 dzieci, polegającą na zwolnieniu z podatku dochodowego przychodów uzyskiwanych przez rodziców do określonego limitu rocznego (85 528 zł), co znacząco zwiększa ich dochód do dyspozycji⁴;
- zwolnienie z podatku dochodowego świadczeń uzyskiwanych w ramach programów „Rodzina 800+”, „Dobry start”, czy „Aktywny rodzic”, dzięki któremu całość świadczenia trafia bezpośrednio do rodzin⁵;
- umożliwienie łącznego opodatkowania małżonków i preferencyjny sposób opodatkowania osób samotnie wychowujących dzieci.

W pierwszym przypadku podatek określa się na imię obojga małżonków w podwójnej wysokości podatku obliczonego od połowy ich łącznych dochodów (art. 6 ust. 2 ustawy PIT). Rozwiązanie to dotyczy również owdowiałych małżonków (art. 6a ustawy PIT). Natomiast preferencja przewidziana dla osób samotnie wychowujących dzieci polega na obliczeniu podatku w podwójnej wysokości jedynie od połowy dochodów osoby samotnie wychowującej dzieci (art. 6 ust. 4 ustawy PIT).

Dzięki preferencjom podatkowym, jak i innym przewidzianym w ustawie PIT (np. uldze rehabilitacyjnej czy termomodernizacyjnej) efektywne stawki podatku (tj. wskazujące na faktyczny poziom opodatkowania dochodu) różnią się od stawek nominalnych przewidzianych w ustawie PIT (12% i 32%). Stawki efektywne są znacznie niższe od stawek nominalnych. Z danych statystycznych z rozliczenia podatku PIT za 2023 r. wynika, że dla osób z dochodami do 120 tys. zł stawka efektywna wynosi 4,54%, a dla osób z dochodami powyżej 120 tys. zł 15,97%.

Ustawa PIT zawiera zatem preferencje, które pozwalają rodzinom na znaczne obniżenie podatku należnego, a także na całkowite z niego zwolnienie. Dane statyczne pokazują, że podatnicy chętnie korzystają z tych rozwiązań.

¹ Ustawa z dnia 26 lipca 1991 r. o podatku dochodowym od osób fizycznych, Dz. U. z 2025 r. poz. 163, z późn. zm.

² Art. 27f ustawy PIT

³ Art. 27f ust. 8 ustawy PIT

⁴ Art. 21 ust. 1 pkt 153 ustawy PIT

⁵ Art. 21 ust. 1 pkt 8, pkt 8f i pkt 24 ustawy PIT.

Odnosnie do propozycji wprowadzenia wspólnego PIT dla rodzin i kwoty wolnej od podatku dla każdego członka rodziny informuję, że tego rodzaju propozycje (tzw. iloraz podatkowy) były przedmiotem analiz prowadzonych w Ministerstwie Finansów i Gospodarki.

W przypadku małżonków wychowujących dzieci procedura obliczeń przebiega w następujący sposób:

- dochody obojga małżonków są sumowane,
- każdy z małżonków odlicza indywidualnie przysługujące mu kwoty pomniejszające dochód,
- po dokonaniu odliczeń suma dochodów jest dzielona przez liczbę osób w rodzinie, tj. liczbę dzieci powiększoną o 2 (obejmującą obojga rodziców),
- od tak uzyskanej wartości oblicza się podatek według obowiązującej skali,
- ostateczna wysokość zobowiązania podatkowego stanowi iloczyn uzyskanego podatku i wspomnianej wcześniej liczby osób w rodzinie.

Analogiczny mechanizm przewidziano dla osób samotnie wychowujących dzieci:

- dochód osoby samotnie wychowującej dzieci podlega podziałowi przez liczbę dzieci powiększoną o 1 (obejmującą rodzica),
- od tak uzyskanej wartości oblicza się podatek według obowiązującej skali,
- końcowe zobowiązanie podatkowe stanowi iloczyn obliczonego podatku i liczby osób w gospodarstwie domowym (liczby dzieci powiększonej o 1).

Z przeprowadzonych analiz wynika, że wprowadzenie ilorazu podatkowego w powyższej formule (w warunkach 2026 r.) wiązałoby się ze zmniejszeniem dochodów z PIT o ok. 18,5 mld zł⁶. Co więcej, aż 57,8% korzyści trafiłoby do rodziców z grupy 10% najlepiej zarabiających podatników, a tylko około 4,5% do rodziców z dolnej połowy rozkładu dochodów. Oznacza to, że średnia korzyść 10% najlepiej zarabiających podatników byłaby prawie dwunastokrotnie wyższa, niż osiągających dochody mniejsze lub równe medianie na skali podatkowej. Trudno uzasadnić takie rozwiązanie z perspektywy sprawiedliwości podatkowej.

Trzeba podkreślić, że Polska należy do krajów OECD o najwyższych preferencjach podatkowych dla rodzin z dziećmi. Oznacza to, że ich obciążenie podatkowe już jest znacząco niższe, niż w przypadku singli. W 2023 r. klin podatkowy „modelowego singla” był o 18,5 punktu procentowego wyższy niż modelowej rodziny z dwójką dzieci i jednym pracującym rodzicem. Był to trzeci najwyższy poziom preferencji wśród krajów OECD⁷.

Jednocześnie badania wskazują, że transfery pieniężne mają niewielki wpływ na dzietność⁸ i często okazują się nieefektywne. Wynika to z faktu, iż - tak jak w przypadku tzw. ilorazu podatkowego - wiążą się one z istotnymi kosztami dla sektora finansów publicznych, przy czym środki te trafiają głównie do rodzin, które już mają dzieci lub do osób o najwyższych dochodach, dla których kwestie finansowe nie stanowią istotnej bariery w powiększaniu rodziny.

⁶ Obliczenia za pomocą modelu mikrosymulacyjnego Ministerstwa Finansów i Gospodarki i indywidualnych danych PIT/ZUS z 2023 roku. Dane zwaloryzowano na 2026 rok przy zastosowaniu wytycznych Ministra Finansów i Gospodarki dotyczących użycia wskaźników makroekonomicznych:
<https://www.gov.pl/web/finanse/wytyczne-sytuacja-makroekonomiczna>

⁷ OECD, Taxing Wages 2024: Tax and Gender through the Lens of the Second Earner, OECD Publishing, Paris, 2024, <https://doi.org/10.1787/dbcbac85-en>, s. 30.

⁸ Zob. Bokun, A. Cash transfers and fertility: Evidence from Poland's Family 500+ Policy, Demographic Research: Volume 51, Article 28, 2024, DOI: 10.4054/DemRes.2024.51.28., Gromadzki, J. Universal Child Benefit and Child Poverty: The Role of Fertility Adjustments, IZA Discussion Paper No. 17456.

Badania ekonomiczne pokazują, że wpływ transferów pieniężnych na zwiększenie dzietności w rozwiniętych gospodarkach jest ograniczony. Dotyczy to zarówno miar przekrojowych, jak i kohortowych współczynników dzietności⁹.

W obliczu pogarszającej się sytuacji demograficznej i spadku liczby urodzeń Rząd w latach 2024-2025 rozpoczął pracę, która ma na celu zlikwidowanie barier dla zakładania oraz powiększania rodziny. Do takich działań należy uruchomienie pakietu świadczeń „Aktywny Rodzic” dostępnych od 1 października 2024. Ustawa z dnia 15 maja 2024 r. o wspieraniu rodziców w aktywności zawodowej oraz w wychowaniu dziecka „Aktywny rodzic”¹⁰ wprowadziła:

- świadczenie „aktywni rodzice w pracy”;
- świadczenie „aktywnie w żłobku”;
- świadczenie „aktywnie w domu”.

„Aktywni rodzice w pracy” kierowane jest do czynnych zawodowo rodziców lub opiekunów dziecka wieku od 12 do 35 miesiąca życia. Ustawa o wspieraniu rodziców definiuje aktywność zawodową, której rodzaj i poziom uprawnia do otrzymywania świadczenia. Aktywni rodzice w pracy przysługuje w wysokości 1500 zł miesięcznie lub 1900 zł miesięcznie w przypadku dziecka z niepełnosprawnością, przez okres 24 miesięcy od pierwszego dnia miesiąca, w którym dziecko skończyło 12 miesięcy, do ostatniego dnia miesiąca przed tym, w którym ukończy 36 miesięcy życia. Świadczenie nie przysługuje, jeśli dziecko uczęszcza do żłobka, przedszkola, klubu dziecięcego lub jest pod opieką dziennego opiekuna.

„Aktywnie w żłobku” kierowane jest z kolei do rodziców dzieci uczęszczających do żłobka, klubu dziecięcego lub dziennego opiekuna. Przysługuje w kwocie do 1500 zł miesięcznie lub do 1900 zł miesięcznie na dziecko z niepełnosprawnością, przy czym nie może przewyższyć opłaty, jaką rodzic ponosi za pobyt dziecka w instytucji opieki. Świadczenie nie jest wypłacane wnioskującemu, tylko przekazywane do żłobka, który o jego kwotę obniża rodzicowi opłatę za pobyt dziecka w instytucji. „Aktywnie w żłobku” zastąpiło mniej korzystne dofinansowanie pobytu dziecka w żłobku, klubie dziecięcym lub u dziennego opiekuna, które przysługiwało w wysokości do 400 zł miesięcznie

Świadczenie „aktywnie w domu” przysługuje na każde dziecko w rodzinie od pierwszego dnia miesiąca, w którym skończyło ono 12 miesięcy, do ostatniego dnia miesiąca przed tym, w którym ukończy 36 miesięcy życia. Wypłacane jest w wysokości 500 zł miesięcznie przez 24 miesiące bez względu na dochód rodziny. Świadczenie kierowane jest do rodziców bądź opiekunów małych dzieci, którzy nie są uprawnieni lub nie zdecydują się na korzystanie z dwóch pozostałych świadczeń. „Aktywnie w domu” zastąpiło uprzednio funkcjonujący rodzinny kapitał opiekuńczy.

W ramach omówionych świadczeń rodzice i opiekunowie za miesiąc mogą na dane dziecko otrzymywać tylko jedno świadczenie, przy czym dopuszczalna jest nawet wielokrotna zmiana jego rodzaju.

Dzięki świadczeniom z pakietu „Aktywny rodzic” w okresie 1 października 2024 r. – 31 maja 2025 r. objęto wsparciem 656,1 tys. dzieci. Łączna liczba wypłaconych świadczeń w tym okresie to 2 596 053. Kwota wypłaconych świadczeń wyniosła 3 196 258 076,51 zł. Przeciętna opłata

⁹Zob. Sobotka, Tomáš, Anna Matysiak, and Zuzanna Matysiak. 2019. “Policy Responses to Low Fertility: How Effective Are They?” UNFPA.; Stone, Lyman. 2020. “Pro-Natal Policies Work, But They Come With a Hefty Price Tag.” Institute for Family Studies. 2020.; Bergsvik, Janna, Agnes Fauske, and Rannveig Kaldager Hart. 2021. “Can Policies Stall the Fertility Fall? A Systematic Review of the (Quasi-) Experimental Literature.” *Population and Development Review* 47 (4): 913–64.

¹⁰ Ustawa z dnia 15 maja 2024 r. o wspieraniu rodziców w aktywności zawodowej oraz w wychowaniu dziecka – „Aktywny rodzic” (Dz.U. 2024 poz. 858 z późn.zm.).

za miejsce opieki nad dzieckiem do lat 3 wynosiła w sierpniu 2024 r. 999,93 zł, a w czerwcu 2025 r. już tylko 87,58 zł.

Dobra jakościowo opieka i edukacja na wczesnym etapie życia pozytywnie wpływa na dalszy rozwój społeczny i poznawczy dziecka oraz jego zdrowie, znacząco wyrównując szanse na start przede wszystkim dzieciom z rodzin o niższym kapitale społecznym i dochodach, co może stanowić zachętę do decydowania się przez nie na pierwsze i kolejne dziecko.

Dzięki środkom z Unii Europejskiej od 19 stycznia 2023 r., realizowany jest jeden z największych programów rozwoju żłobków w Europie. Program rozwoju instytucji opieki nad dziećmi w wieku do lat 3 Aktywny Maluch 2022–2029 wspiera rozwój instytucji opieki nad dziećmi w wieku do lat 3. Odbiorcy wsparcia mogą otrzymać w jego ramach dofinansowanie do tworzenia i utrzymania miejsc opieki. Możliwość ubiegania się o dofinansowanie mają podmioty mogące stworzyć miejsca opieki zgodnie z ustawą z dnia 4 lutego 2011 r. o opiece nad dziećmi w wieku do lat 3¹¹, tj.: jednostki samorządu terytorialnego, osoby fizyczne, osoby prawne i jednostki organizacyjne nieposiadające osobowości prawnej (w tym uczelnie i współpracujące z nimi podmioty oraz pracodawcy).

Program zakłada tworzenie miejsc opieki do końca 2026 r. i ich utrzymanie do końca 2029 r. ze środków unijnych w kwocie 6,5 mld zł. Program długofalowy na lata 2022-2029 integruje środki europejskie – środki z Krajowego Planu Odbudowy i Zwiększenia Odporności oraz z programu Fundusze Europejskie dla Rozwoju Społecznego finansowanego ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego Plus w ramach perspektywy finansowej 2021-2027, a także środki budżetu państwa.

Według danych z Rejestru Żłobków na 30 czerwca 2025 r. dostępnych było 255 990 miejsc opieki nad dziećmi w wieku do lat 3, oferowanych przez 8 787 instytucji. Na 30 czerwca 2025 roku odsetek dzieci w wieku 1-2 lat objętych opieką instytucjonalną w żłobku, klubie dziecięcym lub przez dziennego opiekuna (bez niani) wynosił 44,36%. Dla porównania, wg danych z Rejestru Żłobków na 31 grudnia 2023 r. liczba dostępnych miejsc opieki nad dziećmi w wieku do lat 3 wynosiła 226 405 i była oferowana przez 7578 instytucji, zaś odsetek małych dzieci, które do nich uczęszczały wynosił 35,4% (bez opieki oferowanej przez nianie). Oznacza to przyrost liczby instytucji opieki o 1209 instytucji, a miejsc opieki o 29 585. W ujęciu procentowym liczba instytucji opieki wzrosła o 15,95%, liczba miejsc opieki o 13,06%, a odsetek małych dzieci korzystających z opieki instytucjonalnej we wskazanym okresie wzrósł o 8,96 p.p.

Na 30 czerwca 2025 roku liczba gmin, w których nie funkcjonuje żadna forma instytucjonalnej opieki nad dziećmi w wieku do lat 3 wynosiła 876, podczas gdy na 31 grudnia 2023 roku było ich 1105. Oznacza to, że przez okres pracy obecnego Rządu liczba gmin nieoferujących mieszkańcom opieki instytucjonalnej dla najmłodszych dzieci spadła o 229 (20,72%).

Wskaźniki te potwierdzają, że w aspekcie zapewnienia instytucjonalnej opieki nad najmłodszymi dziećmi oraz zapewnienia ich rodzicom możliwości łączenia życia zawodowego z rodzinnym działania Rządu podjęte w ciągu ostatnich 18 miesięcy wpłynęły na poprawę warunków życia rodzin z dziećmi.

Celem Rządu jest udostępnienie Polkom i Polakom łącznie ok. 320 tys. miejsc opieki nad najmłodszymi dziećmi do 31 grudnia 2026. Wartością minimalną dla programu Aktywny Maluch jest osiągnięcie poziomu 315 tys. miejsc w żłobku. Celem Programu jest uruchomienie instytucji opieki nad małymi dziećmi w każdej gminie, tak aby rodzice zamieszkujący te tereny mieli świadomość, iż decydując się na pierwsze i kolejne dziecko mogą liczyć na wsparcie.

¹¹ Ustawa z dnia 4 lutego 2011 r. o opiece nad dziećmi w wieku do lat 3 (Dz.U. z 2025 r., poz.798).

Ponadto 23 grudnia 2024 r. ogłoszono Resortowy program rozwoju instytucji opieki nad dziećmi w wieku do lat 3 Aktywny Dzienny Opiekun w Gminie 2025, który jest kontynuacją Programu Pierwszy Dzienny Opiekun w Gminie 2024. W jego ramach gminy, na terenie których nie ma żadnej placówki opieki nad małymi dziećmi mogły pozyskać środki na utworzenie punktu dziennego opiekuna w wysokości do 300 tysięcy złotych na utworzenie do dwóch instytucji dziennego opiekuna, np. przeznaczonych na remont lokalu, i do 8 tysięcy zł miesięcznie na pokrycie bieżących kosztów funkcjonowania instytucji jednego dziennego opiekuna. Rządowy program umożliwia utworzenie 5 miejsc opieki u jednego dziennego opiekuna. Na realizację programu zabezpieczono środki w wysokości 60 mln zł z Funduszu Pracy na 2025 r. Przewidziano w jego ramach 2 moduły:

- Moduł 1: utworzenie w 2025 r. instytucji opieki w formie maksymalnie dwóch dziennych opiekunów w danej gminie zapewniających do 10 miejsc opieki oraz zapewnienie ich funkcjonowania w 2025 r. łączna kwota dofinansowania tworzenia instytucji opieki nie może przekroczyć 300 000 zł, bez względu na liczbę tworzonych instytucji opieki, a kwota dofinansowania do funkcjonowania jednego dziennego opiekuna nie może przekroczyć 8000 zł brutto miesięcznie;
- Moduł 2: zapewnienie funkcjonowania w 2025 r. miejsc opieki utworzonych w ramach dziennego opiekuna przez gminy z udziałem środków z edycji 2024 r. Kwota dofinansowania do funkcjonowania jednego dziennego opiekuna nie może przekroczyć 8 000 zł brutto miesięcznie.

Ogłoszenie wyników naboru miało miejsce 11 marca br. na stronie resortu. Zakwalifikowanych do dofinansowania zostało łącznie 47 gmin, z czego:

- w module 1 zakwalifikowano 18 gmin na dofinansowanie utworzenia 24 dziennych opiekunów dysponującymi 111 miejscami opieki;
- w module 2 zakwalifikowano 29 gmin do dofinansowania funkcjonowania 35 dziennych opiekunów dysponujących 180 miejscami opieki, którzy zostali utworzeni w edycji 2024.

łącznie w skali ogólnopolskiej na tworzenie przyznano kwotę 8 908 500,00 zł, z czego:

- na tworzenie i funkcjonowanie nowotworzonych miejsc w module 1 - 5 834 000 zł;
- na funkcjonowanie miejsc powstałych w edycji 2024 w module 2 - 3 074 500 zł.

W dniu 23 czerwca br. ogłoszono trzecią edycję naboru wniosków do Programu Aktywny Dzienny Opiekun, którą zamknięto 21 lipca br. Budżet przeznaczony na tworzenie i utrzymanie miejsc w tej edycji to 45 mln zł ze środków Funduszu Pracy. Gminy, które utworzyły miejsca opieki w 2024 r., ale nie złożyły wówczas wniosku o dofinansowanie ich funkcjonowania mogą uzyskać na ten cel środki, jeśli w bieżącej edycji złożyły wnioski wg zasad określonych w programie.

W wyniku opisanych działań od grudnia 2023 roku liczba dostępnych instytucji oraz miejsc opieki sukcesywnie się zwiększa. Działania Rządu realizowane poprzez świadczenia „Aktywny rodzic”, programy rozwoju instytucji opieki nad dziećmi w wieku do lat 3 Aktywny Maluch 2022-2029 oraz Aktywny Dzienny Opiekun umożliwiają tworzenie nowych, dostępnych za niską opłatą lub całkowicie bezpłatnych miejsc opieki w całej Polsce.

Informuję, że 15 października 2022 r. uchwałą nr 224 Rady Ministrów przyjęto "Strategię Demograficzną 2040", Po analizie jej treści przez grono ekspertów podjęto decyzję o opracowaniu nowego dokumentu strategicznego. Obecnie prowadzone są prace analityczne, które pozwolą na wypracowanie rozwiązań w zakresie polityki demograficznej. Minister Funduszy i Polityki Regionalnej we współpracy z Ministrem Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej przygotowuje też średniookresową strategię rozwoju kraju do 2035 r. Jednym z jej celów jest łagodzenie zmian demograficznych.

Ogromne znaczenie dla perspektywy demograficznej ma dynamika starzenia się społeczeństwa, która z kolei wpływa na sferę społeczną i ekonomiczną. Podstawowym założeniem reformy systemu emerytalnego z 1999 r., było przywrócenie mu charakteru ubezpieczeniowego. Pozwalało to na automatyczne dostosowywanie kalkulacji przyszłych emerytur do zmian demograficznych (zasada zdefiniowanej składki) oraz zabezpieczenie długookresowej stabilności finansowej systemu. Stary system generował bowiem stale rosnący dług, który spadając na barki pracującego pokolenia ograniczał jego dochody z pracy i przedsiębiorczości, spowalniając tempo wzrostu gospodarczego.

Z tej perspektywy wprowadzenie dodatków do emerytur kobiet, związanych z uzyskiwanym przychodem wychowanych przez nie dzieci, stałoby w sprzeczności z podstawowym założeniem reformy systemu emerytalnego w zakresie nadania systemowi charakteru ubezpieczeniowego. W ramach reformy prowadzono działania zmierzające do oczyszczenia systemu ubezpieczeń społecznych ze wszelkich zobowiązań, które nie mają odzwierciedlenia w wysokości składki na ubezpieczenia społeczne. Za tę samą składkę powinny przysługiwać te same rodzaje świadczeń, a wysokość emerytury powinna zależeć jedynie od długości okresu opłacania składek na ubezpieczenia społeczne i ich wysokości. Przyznawanie niemających ubezpieczeniowego charakteru dodatków pieniężnych do emerytur i rent, byłoby sprzeczne z zasadami zreformowanego systemu ubezpieczeń społecznych.

Należy wskazać, że w systemie ubezpieczeń społecznych funkcjonują świadczenia mające na celu zrekompensowanie kobietom i mężczyznom trudu włożonego w wychowywanie dzieci. Świadczeniem takim jest rodzicielskie świadczenie uzupełniające (dalej: RSU), tzw. „program mama 4+”. RSU jest specjalnym świadczeniem nieskładkowym, finansowanym z budżetu państwa, mającym na celu zapewnienie dochodu osobom, które zrezygnowały z zatrudnienia lub go nie podjęły ze względu na wychowywanie dzieci w rodzinach wielodzietnych i z tego powodu nie nabyły prawa do emerytury lub ich emerytura jest niższa od emerytury minimalnej.

Szef Ministerstwa Rozwoju i Technologii (dalej: MRiT) prowadzi zrównoważoną politykę mieszkaniową, skierowaną poprzez odpowiednie programy do grup obywateli, którzy potrzebują wsparcia w zaspokojeniu potrzeb mieszkaniowych m.in. w zakresie nabycia prawa własności lokalu mieszkalnego lub domu jednorodzinnego.

W chwili obecnej – w ramach prowadzonej polityki mieszkaniowej w obszarze mieszkalnictwa własnościowego – gospodarstwa domowe mogą skorzystać z programu „Mieszkanie bez wkładu własnego” celem wsparcia w nabyciu prawa własności poprzez zakup lokalu mieszkalnego lub domu jednorodzinnego albo jego budowę oraz programu „Pierwsze Mieszkanie” w zakresie Konta Mieszkaniowego.

Program wprowadzony na Węgrzech analizowany był w MRiT – podobnie jak inne europejskie instrumenty – podczas prac nad rozwiązaniami przewidującymi wsparcie w zakupie mieszkania. W ich wyniku wypracowano program „Mieszkanie bez wkładu własnego”, realizowany na podstawie przepisów ustawy z dnia 1 października 2021 r. o rodzinnym kredycie mieszkaniowym i bezpiecznym kredycie 2%¹². Jest to pakiet rozwiązań prawno-finansowych, w skład którego wchodzi rodzinny kredyt mieszkaniowy, skierowany do osób, które mają zdolność kredytową, ale nie posiadają zgromadzonego wkładu własnego pozwalającego na zaciągnięcie kredytu hipotecznego na zakup mieszkania lub domu jednorodzinnego albo jego budowę. Kredytobiorca oraz członkowie jego gospodarstwa domowego nie mogą być właścicielami innego mieszkania, chyba że w skład gospodarstwa domowego wchodzi dwoje albo więcej dzieci. W takim przypadku mogą łącznie posiadać jedno inne mieszkanie

¹² Dz. U. z 2024 r. poz. 1724.

o powierzchni nie większej niż 50m² przy dwojce dzieci, 75m² przy trójce i 90m², jeśli dzieci jest czworo. Dla rodzin posiadających pięcioro lub więcej dzieci nie ma limitu metrażowego. Rodzinny kredyt mieszkaniowy może zostać udzielony do wysokości 100% ceny mieszkania lub domu jednorodzinnego albo kosztów jego budowy poprzez wprowadzenie możliwości objęcia gwarancją części kredytu hipotecznego zaciąganego na zakup mieszkania. Gwarancja zastępuje wymóg wniesienia wkładu własnego. Kredytobiorca korzystający z programu zobowiązany jest do spłaty całości kredytu łącznie z kwotą objętą gwarancją. Jeśli w czasie spłaty rodzinnego kredytu mieszkaniowego dojdzie do powiększenia rodziny o drugie albo kolejne dziecko, kredytobiorcy każdorazowo będzie przysługiwała spłata rodzinna, tj. jednorazowa spłata części kapitału rodzinnego kredytu mieszkaniowego za kredytobiorcę, której wysokość wyniesie 20 tys. zł w przypadku urodzenia się drugiego dziecka oraz 60 tys. zł w przypadku urodzenia się trzeciego albo kolejnego dziecka. Spłata rodzinna nie może być wyższa niż wysokość pozostałej do spłaty części kapitałowej rodzinnego kredytu mieszkaniowego.

Natomiast Konto Mieszkaniowe w ramach programu „Pierwsze Mieszkanie”, funkcjonujące na podstawie ustawy z dnia 26 maja 2023 r. o pomocy państwa w oszczędzaniu na cele mieszkaniowe¹³, to specjalne konto oszczędnościowe prowadzone przez banki komercyjne, które biorą udział w programie¹⁴. Rozwiązanie to kierowane jest do osób od 13 do 45 roku życia, nieposiadających prawa własności lokalu mieszkalnego lub domu jednorodzinnego. Z programu może skorzystać także osoba, która w jednym posiadanym lokalu mieszka z co najmniej dwojką własnych lub przysposobionych dzieci (lokalu o powierzchni do 50 m kw. przy dwojce dzieci, 75 m kw. przy 3 dzieci i 90 m kw. przy 4, bez limitu powierzchni przy 5 i większej liczbie dzieci). Okres oszczędzania na koncie wynosi od 3 do 10 lat. Systematyczne wpłaty (co najmniej 11 wpłat rocznie o określonej wysokości) to gwarancja dodatkowej premii mieszkaniowej z budżetu państwa. Odsetki gromadzone na koncie są zwolnione z podatku od zysków kapitałowych. W przypadku zakończenia oszczędzania na wydanie środków zgromadzonych na koncie jego posiadacz ma 5 lat.

Najważniejsze informacje dotyczące programu, jak również sekcja „Pytania i odpowiedzi” opracowana na podstawie najczęściej zadawanych przez obywateli pytań, dostępne są na stronie internetowej Ministerstwa Rozwoju i Technologii pod adresem: <https://www.gov.pl/web/mieszkanie-dla-ciebie/program-pierwsze-mieszkanie>.

Ustawą z dnia 25 lipca 2025 r. o zmianie ustawy o społecznych formach rozwoju mieszkalnictwa oraz niektórych innych ustaw¹⁵ wprowadzono zmiany dotyczące funkcjonowania instrumentu Kont Mieszkaniowych i uatrakcyjnienia oferty dla obywateli. Zmiany, które wejdą w życie 1 stycznia 2026 r. obejmują m.in.:

- możliwość ponownego otwarcia konta po upływie 24 miesięcy od jego zamknięcia i niewypłacenia premii mieszkaniowej;
- obniżenie z 500 zł do 300 zł minimalnej kwoty wpłaty miesięcznej na konto;
- zniesienie maksymalnego limitu wieku dla rozpoczęcia oszczędzania na koncie;
- skorzystanie z premii mieszkaniowej także w przypadku remontu lub przebudowy domu jednorodzinnego albo lokalu mieszkalnego uzyskanego w drodze dziedziczenia, co stanowi uzupełnienie katalogu wydatków w związku z którymi będzie możliwe skorzystanie z pełnej opcji korzyści oferowanych przez Konto Mieszkaniowe;
- podwyższenie minimalnego wskaźnika rocznej premii mieszkaniowej wyznaczającej poziom wsparcia systematycznie oszczędzających na Koncie Mieszkaniowym z 0,01 do 0,04, co

¹³ Dz.U. 2024, poz. 1704

¹⁴ Lista banków biorących udział w programie dostępna jest na stronie internetowej Banku Gospodarstwa Krajowego pod adresem: <https://www.bgk.pl/osoby-prywatne/mieszkalnictwo/konto-mieszkaniowe/#c28304>

¹⁵ Dz.U. z 2025 r. poz. 1077

zapewni im realne wsparcie w postaci premii mieszkaniowej również w latach, w których zarówno inflacja, jak i ustalona na podstawie danych Głównego Urzędu Statystycznego roczna zmiana poziomu kosztów budowy mieszkań oddawanych do użytkowania w budownictwie mieszkaniowym wielorodzinnym nie przekraczają 4%.

Szersze informacje dotyczące programu dostępne są na stronie internetowej Ministerstwa Rozwoju i Technologii pod adresem: <https://www.gov.pl/web/rozwoj-technologia/mieszkanie-bez-wkladu-wlasnego2> . Listę banków biorących udział w programie opublikowano na stronie: <https://www.bgk.pl/programy-i-fundusze/program-mieszkanie-bez-wkladu-wlasnego/#c28245> .

Zgodnie ze Strategią migracyjną przyjętą przez Radę Ministrów 15 października 2024 r. zakłada się, iż konsekwencjom zmian demograficznych i społecznych na rynku pracy nie uda się zapobiec jedynie instrumentami polityki imigracyjnej. Konieczne jest zatem stosowanie innych środków w ramach polityki gospodarczej, polityki zatrudnienia i polityki społecznej. Jednocześnie bezpieczna i kontrolowana imigracja zarobkowa pozostanie czynnikiem pozytywnie wpływającym na konkurencyjność polskiej gospodarki, szczególnie w zakresie wypełniania luk w zawodach deficytowych.

Rząd dba o to, by działania podejmowane w zakresie migracji były bezpieczne, zgodne z interesem państwa oraz prowadzone z pełnym poszanowaniem konstytucyjnych zasad równości i powszechności. Bazując na doświadczeniu innych państw, Polska przyjmuje podejście oparte na powiązaniu decyzji w zakresie polityki migracyjnej z polityką integracyjną. Decyzje dotyczące napływu cudzoziemców będą uwzględniać możliwość ich integracji z polskim społeczeństwem. Dotyczy to w szczególności imigracji osiedleńczych, choć aspekt integracyjny będzie uwzględniany również przy podejmowaniu decyzji w zakresie imigracji zarobkowej.

Strategia migracyjna nie określa poziomów liczbowych w odniesieniu do przyjmowania cudzoziemców w nakreślonych ramach czasowych, jednak z całą stanowczością zakłada, że skala migracji (podobnie jak cel i okoliczności przyjazdu migrantów) muszą pozostać pod pełną kontrolą Państwa polskiego.

Trzeba podkreślić, że polityka migracyjna – w swoim pełnym, systemowym wymiarze – obejmuje nie tylko kwestie dotyczące cudzoziemców, lecz także repatriację osób polskiego pochodzenia, wsparcie reemigracji obywateli polskich, politykę wizową, azylową, zarządzanie granicami, zobowiązania międzynarodowe, a także aspekty bezpieczeństwa państwa. Z kolei polityka prorodzinna służy wspieraniu rozwoju demograficznego i dobrostanu obywateli zamieszkałych w kraju, a jej narzędzia i cele wynikają z odrębnych przesłanek społecznych i gospodarczych. Próba mechanicznego zestawienia kosztów tych dwóch obszarów prowadziłaby do nieuprawnionych i potencjalnie szkodliwych uproszczeń.

Należy podkreślić, że polityka migracyjna nie jest i nie może być oceniana wyłącznie przez pryzmat rachunku jej bieżących, liczonych w krótkiej perspektywie kosztów. Zaniedbanie tego obszaru poprzez niepodejmowanie działań na rzecz integracji, skutecznego zarządzania ruchem migracyjnym, czy odpowiedzialnego prowadzenia polityki repatriacyjnej wiązałoby się z dużo wyższymi kosztami społecznymi, ekonomicznymi i spadkiem poziomu bezpieczeństwa kraju. Co więcej, wykluczenie najbardziej kosztownych form migracji - takich jak repatriacja osób polskiego pochodzenia - tylko dlatego, że działania te nie przynoszą szybkiego „zwrotu z inwestycji”, byłoby sprzeczne z polską racją stanu i moralnym zobowiązaniem państwa wobec tej grupy.

Zarówno wspieranie rodzin wielodzietnych, jak i odpowiedzialna polityka migracyjna – w tym repatriacyjna i integracyjna – są istotnymi, rozłącznymi elementami odpowiedzialnej polityki państwa. Żaden z tych obszarów nie powinien być zaniedbywany względem drugiego.

Podstawowym założeniem Rządu jest maksymalizacja efektywności kosztowej realizowanych działań oraz pełne wykorzystanie dostępnych środków unijnych, w tym środków w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego+, Funduszu Azylu, Migracji i Integracji (FAMI) oraz innych instrumentów wspierających państwa członkowskie UE w zakresie integracji cudzoziemców.

Zgodnie z postanowieniami przyjętej w październiku 2024 r. „Kompleksowej i odpowiedzialnej strategii migracyjnej Polski na lata 2025-2030” Rada Ministrów zobowiązała się do opracowania całościowej strategii integracyjnej. Dokument ten ma zostać przygotowany do końca marca 2026 r. Przyjęta koncepcja zakłada realizację działań zgodnie z zasadami konstytucyjnymi, w szczególności zasadą równego traktowania. Oznacza to, że rozwiązania systemowe w zakresie edukacji, służby zdrowia czy usług publicznych mają mieć charakter powszechny, uwzględniający zarówno obywateli polskich, jak i legalnie przebywających na terenie RP cudzoziemców. Jednocześnie planowane są działania specjalistyczne, obejmujące m.in. naukę: języka polskiego, podstaw prawa, zasad życia społecznego oraz wartości Rzeczypospolitej Polskiej. Przy odpowiednim zaprojektowaniu instrumentów wykorzystujących synergię działań powszechnych i wyspecjalizowanych, a także przy pełnym zaangażowaniu środków europejskich, możliwe będzie wdrażanie skutecznej i odpowiedzialnej polityki integracyjnej bez istotnego zwiększania kosztów po stronie budżetu państwa.

Rząd podejmuje systemowe działania mające na celu uniknięcie błędów zaobserwowanych w państwach zachodnioeuropejskich, które jako pierwsze stały się krajami docelowymi migracji. W związku z tym, że Polska, jako państwo dynamicznie rozwijające się, o stabilnym systemie politycznym i relatywnie korzystnych warunkach środowiskowych będzie coraz częściej wybierana jako docelowy kierunek migracji, niezbędne jest odpowiedzialne i profesjonalne zarządzanie migracjami w oparciu o dane, analizy oraz doświadczenia innych państw. Jednym z kluczowych błędów popełnionych przez część państw zachodnich było koncentrowanie migrantów wyłącznie w dużych miastach, co prowadziło do powstawania odizolowanych mikrospołeczności, nieintegrujących się ze społeczeństwem przyjmującym.

Warto zauważyć, że Polska, jeszcze w czasie rządów poprzedniej administracji, rozpoczęła realizację pilotażowego programu Centrów Integracji Cudzoziemców – rozwiązania mającego zapewnić profesjonalne wsparcie integracyjne, zwłaszcza w zakresie nauki języka polskiego, edukacji obywatelskiej, dostępu do usług i informacji oraz pomocy instytucjonalnej. Program jest kontynuowany i rozwijany przez obecny Rząd jako jedno z kluczowych narzędzi zapobiegania powielaniu negatywnych wzorców znanych z państw zachodnich.

W strategii migracyjnej oraz działaniach realizowanych na poziomie centralnym i lokalnym przewiduje się prowadzenie kursów językowych, edukację w zakresie praw i wartości obowiązujących w RP, a także szeroką współpracę z jednostkami samorządu terytorialnego i organizacjami społecznymi. Działania te mają na celu integrację cudzoziemców w duchu szacunku dla porządku prawnego i zasad życia społecznego w Polsce.

Uproszczonego poglądu, jakoby masowa migracja mogła – w jakimkolwiek scenariuszu – stanowić wyłączone, trwałe i kompleksowe rozwiązanie problemu starzenia się polskiego społeczeństwa, nie można zaakceptować. Negatywne zjawiska demograficzne mają złożoną naturę i domagają się odpowiadających jej działań - wynikają z głębokich, strukturalnych przemian społeczno-gospodarczych. W polskim przypadku stanowią element tzw. czwartej fazy przejścia demograficznego, której doświadcza obecnie większość krajów rozwiniętych.

Trzeba również zauważyć, że nawet hipotetyczne i nagłe zwiększenie współczynnika dzietności w Polsce do poziomu gwarantującego zastępowalność pokoleń (co w rzeczywistości nie występuje obecnie niemal w żadnym rozwiniętym kraju) nie przeżyłoby się na natychmiastową poprawę sytuacji demograficznej. Osoby dzisiaj urodzone wejdą bowiem na rynek pracy dopiero za około 20-25 lat, a zatem nie rozwiążą aktualnych napięć występujących w tym obszarze, nie przyczynią się też do oddalenia lub unieważnienia aktualnych wyzwań związanych z finansowaniem systemu emerytalnego.

Należy ponadto wziąć pod uwagę przyszłe zmiany technologiczne, w tym automatyzację i robotyzację przestrzeni życia, które wpłyną na strukturę zatrudnienia, produktywność pracy oraz zmniejszenie presji na poszukiwanie nowych jej zasobów. W dłuższej perspektywie może to oznaczać zwiększenie odporności systemów zabezpieczenia społecznego na skutki starzenia się społeczeństw.

Niżej przedstawiam dane otrzymane z Ministerstwa Spraw Zagranicznych, dotyczące liczby osób, które uzyskały wize pracownicze w 2024 r. oraz w okresie od początku do 30 czerwca br.

	cel wydania: 05 ¹⁶	cel wydania: 05a ¹⁷	cel wydania: 05b ¹⁸	cel wydania: 06 ¹⁹
2024	5	154 668	14 144	30 176
do 30.06.2025	4	70 143	14 871	8 814

Z wyrazami szacunku

z up. Ministra Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej

Aleksandra Gajewska

Sekretarz Stanu

/-kwalifikowany podpis elektroniczny-/

¹⁶ Wybór oznaczenia numerycznego „05” przy wydaniu wize pracowniczej oznacza błąd organu w wyborze w hasłowniku celów wydania wize. Jest to oczywista omyłka przy przyporządkowaniu właściwego celu dla wize pracowniczej. Oznaczenie jest spoza rozporządzenia Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 25 czerwca 2025 r. w sprawie wiz dla cudzoziemców (Dz.U. z 2025 r., poz. 847).

¹⁷ „05a” - gdy wiza jest wydawana w celu wykonywania pracy na podstawie wpisanego do ewidencji oświadczenia o powierzeniu pracy cudzoziemcowi.

¹⁸ „05b” - gdy wiza jest wydawana w celu wykonywania pracy na podstawie zezwolenia na pracę sezonową.

¹⁹ „06” - gdy wiza jest wydawana w celu wykonywania pracy innej niż określona w art. 60 ust. 1 pkt 5 i 5a ustawy z dnia 12 grudnia 2013 r. o cudzoziemcach (Dz. U z 2025 r., poz.1079)